
НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ:
ПСИХОЛОГІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ ПОСЕРЕДНИЦТВА В КОНФЛІКТІ

II. Цикл професійної підготовки.

2.1. Вибіркові дисципліни

ВИКЛАДАЧ:

Гірник Андрій Миколайович, кандидат філософських наук, професор
e-mail: girnyk@ukma.edu.ua

ЗАГАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ: 3 кредити ECTS

Заняття в аудиторії: 26 год

Самостійна робота слухачів курсу: 64 год.

Форма підсумкового оцінювання: залік.

АНОТАЦІЯ

Курс спрямований на формування навичок здійснення посередницької діяльності, фасилітації дискусій, зборів, нарад; розвиток здатності самостійно організовувати та супроводжувати процедуру медіації у відповідності до правових вимог до надання посередницьких послуг в Україні та етики посередника, взаємодіяти з іншим модератором, експертами, представниками сторін, оформлювати необхідні для посередницьких послуг документи

Аспіранти оволодіють поняттями, термінами та категоріями, що складають суть теорії посередництва в конфліктах, апробують стратегії та тактичні прийоми, які використовуються посередниками, набудуть уміння самостійно діагностувати конфлікт, визначати етапи конфлікту і застосовувати відповідні їм способи втручання «третьої сторони», планувати медіацію, діяти толерантно.

МЕТА І ЗАВДАННЯ

Метою курсу є розвиток навички моделювати і реалізовувати посередницьку діяльність.

Завданнями курсу є тестування для визначення знання теоретичних і правових засад медіації, підготовка індивідуальної роботи за запропонованими аспірантами темами або за темою дисертаційної роботи.

Підготовані індивідуальні завдання представляються у вигляді презентації і колегіально оцінюються.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ І ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Результати навчання	Методи викладання і навчання	Форми оцінювання
Демонструвати знання правових актів, які регулюють роботу медіатора в Україні. Уміння готувати необхідні процедурні документи.	Опрацювання нормативної бази. Підготовка практикуму вирішення спору.	Індивідуальна письмова робота Підсумкове оцінювання
Моделювати процедуру і фази медіації відповідно до визначених сторонами конфлікту умов. Використовувати психологічний інструментарій для управління переговорним процесом.	Участь у практикумі і практичних заняттях. Розробка процедури медіації для практикуму. Опрацювання літератури	Тестування. Підсумкове оцінювання Колегіальне оцінювання
Координувати медіацію із залученням інших медіаторів та сторін. Демонструвати і обстоювати принципи толерантної та етичної взаємодії.	Підготовка практикуму для вирішення спору. Участь у семінарських і практичних заняттях.	Презентація індивідуальної письмової роботи Колегіальне оцінювання

ЗМІСТ КУРСУ

Вступне слово

Завдання курсу - поглибити знання про найбільш ефективну технологію врегулювання конфліктів, а також про фасилітацію і модерацію групових обговорень спірних питань. Медіація широко використовує психологічний інструментарій для управління переговорним процесом, опанування медіації дає психологу додаткові знаряддя і пропонує процедуру для роботи в сімейних, виробничих та інших конфліктах.

Володіння практичними навичками і теоретичними знаннями щодо організації процесу фасилітації ви зможете застосувати як у практичній професійній психологічній діяльності, так і в науково-дослідній та педагогічній роботі.

Тематичний план

№ з/п	Теми лекційних та практичних занять	Кількість годин
Модуль 1. Лекції – 4 Семінарські заняття – 2 Практичні заняття – 4	Залагодження спорів за участю третьої сторони. Фасилітація і медіація. Поняття фасилітації. Цілі і техніка фасилітації. Методи фасилітації в роботі з великими групами : «Позитивні зміни» (Appreciative Inquire); «Пошукові конференції» (Search Conferences); «Пошук майбутнього» (Future Search); «Відкритий простір» (Open Space); «Технологія участі» (Technology of Participation); «Світове кафе» (World Café); «Стратегічні зміни в реальному часі» (Real Time Strategic Change); «Вихід за рамки» (Work Out). Переваги і обмеження кожного з методів. Застосування фасилітації для вироблення рішення в малих групах. Базові навички фасилітатора. Збір пропозицій і їх візуалізація. Організація роботи в мікрогрупах. Створення платформи взаєморозуміння і формулювання загальноприйнятих рішень.	10 год.
Модуль 2. Лекції – 4 Практичні заняття – 2	Процедура та принципи медіації Конфіденційність, добровільність, нейтральність третьої сторони, рівноправність сторін. Відповідальність сторін за знаходження рішення. Визначення можливості вирішення певного спору за допомогою медіації. Вибір медіатора. Досягнення угоди про проведення медіації. Процедура медіації і її фази. Вступне слово медіатора. Презентація сторін. Дискусія сторін і її особливості. Формування порядку денного зустрічі. Вербальна і невербальна поведінка в процесі професійного спілкування медіатора. Техніки активного слухання як основа ефективної комунікації. Види	6 год.

	питань та їх застосування медіатором. Керування діалогом в умовах конфлікту між сторонами. Нейтралізація агресії. Зменшення категоричності оцінок.	
Модуль 3. Лекції – 4 Практичні заняття – 2	Збір інформації, визначення інтересів та сфер можливого співробітництва в процесі “сепаратних зустрічей” з учасниками конфлікту. Значення інформації в медіації. Прийоми і техніки позитивної комунікації. Формування довіри в процесі спілкування. Використання «сепаратних зустрічей». Особливості першої «сепаратної зустрічі». Робота з потребами і інтересами сторін.	6 год.
Модуль 4.	Практикум вирішення конкретного спору	4 год.

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Форми оцінювання	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Робота під час семінарських занять	2	6	12
Тестування	3	5	15
Індивідуальна письмова робота	1	30	30
Практикум	1	6	6
Презентація індивідуальної письмової роботи	1	7	7
Залік (письмова робота за контрольними питаннями)	1	30	30
Разом			100

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності за кожним із запланованих видів робіт здійснюється у відповідності до таких критеріїв:

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Залік (письмова робота)	30	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє належний рівень знань і розуміння, аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення, мовно-стилістичну досконалість. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	15-29	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє достатню обізнаність із темою, виклад має логічний і послідовний характер, однак у тексті наявні певні фактографічні неточності чи мовно-стилістичні недоліки. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	1-15	Роботу виконано і подано вчасно. Автор демонструє достатню обізнаність з матеріалом, однак роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Текст вирізняється значними мовно-стилістичними недоліками.
	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін.
Індивідуальне письмове завдання	30	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення, мовно-стилістичну досконалість. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	20-29	Роботу виконано і подано вчасно; виклад має логічний і послідовний характер, однак у тексті наявні певні неточності чи мовно-стилістичні недоліки. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	1-20	Роботу виконано і подано вчасно. Однак роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Текст вирізняється значними мовно-стилістичними недоліками.
	0	Роботу не виконано у визначений викладачем термін.

Участь семінарі / практичному занятті/ практикумі	6	Аспірант задає змістовні запитання, висловлює аргументовані зауваження, бере участь у дискусії.
	1-5	Аспірант бере участь у дискусії, висловлює окремі зауваження.
	0	Аспірант не бере участь в обговоренні звітів колег.
Презентація індивідуальної письмової роботи	7	Доповідь підготовлена і виголошена вчасно. Доповідь структурована, логічна, послідовна; містить елементи проблемного підходу. Доповідач демонструє володіння матеріалом і здатність відповісти на запитання аудиторії.
	4-6	Доповідь підготовлена і виголошена вчасно, але без дотримання тих чи тих вимог, викладених вище.
	1-3	Доповідь містить прогалини та помилкові твердження. Доповідач не демонструє належної підготовки та/або не готовий відповідати на змістовні запитання.
	0	Доповідь не підготовлена у визначений викладачем термін.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу ECTS

За шкалою університету	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамен	Залік	
91 – 100	Відмінно	Зараховано	A (відмінно)
81 – 90	Добре		B (дуже добре)
71 – 80			C (добре)
66 – 70			D (задовільно)
60 – 65	Задовільно		E (достатньо)
30 – 59	Незадовільно	Не зараховано	FX (незадовільно – з можливістю повторного складання)
1 – 29			F (неприйнятно – з обов’язковим повторним курсом)

Мінімальний пороговий рівень оцінки за роботу в семестрі (допуск до заліку) складає 30 балів. **У разі отримання оцінки «неприйнятно»** (нижче 29 балів) аспірант зобов'язаний повторно вивчити дисципліну. У разі отримання оцінки «незадовільно» аспірант має право на перескладання до початку наступного навчального періоду. При цьому максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише «достатньо».

ПРИНЦИПИ УЧАСТІ В КУРСІ

Вимоги та правила поведінки на заняттях:

- 1) присутність на всіх заняттях;
- 2) активна участь в обговоренні питань семінару
- 3) своєчасне виконання індивідуального письмового завдання;
- 3) недопустимість пропусків занять без поважних причин;
- 4) відпрацювання пропущених занять

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Положення про Академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА» (затверджене наказом № 112 від 07.03.2018 року): <https://www.ukma.edu.ua/index.php/osvita/quality-edu>

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

ЗАКОНОДАВЧА БАЗА

Закон України "Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)" від 03.03.1998 № 137/98-ВР.-

Арбітражний регламент. Медіаційний регламент. Міжнародна торгова палата. - Режим доступу: <https://cdn.iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2017/02/ICC-2017-Arbitration-and-2014-Mediation-Rules-ukrainian-version.pdf>

Державний стандарт соціальної послуги посередництва (медіації): Наказ Міністерства соціальної політики України від 17.08.2016 № 892.- Режим доступу: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16>

Директива №2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах від 21.05.2008. - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a95

Європейський кодекс поведінки для медиаторів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bassistov.org/code_of_conduct.htm.

ПРОГРАМНИЙ ДОКУМЕНТ. Інтеграція медіації в судову систему України/ Підготовлено Тетяною Кисельовою у рамках проекту Ради Європи «Підтримка впровадженню судової реформи в Україні».- Київ 2017.- Режим доступу:<https://rm.coe.int/kyselova-t-mediation-integartion-ukr-new-31-07-2017/168075c1e7>

ЛІТЕРАТУРА

1. Болотова А.К., Мартынова А.В. Прикладная психология в бизнес-организациях: Методы фасилитации. М.: ИД ВШЭ, 2013.
2. Гірник А.М. Основи конфліктології.- Київ: Вид. дім Києво-Могилянська академія, 2010.
3. Зазуляк Ю. Ремесло суперарбітра, шляхетські конфлікти та любовне замирення у Руському воєводстві початку XVI ст. // Соціум. Альманах соціальної історії. – 2007. — № 7. – С. 43–57.
4. Кейнер С. и др. Руководство фасилитатора: Как привести группу к принятию совместного решения. – М.: Изд-во Дмитрия Лазарева, 2014.
5. Келси Д., Пламб П. Блестящие совещания. Правила эффективной групповой работы. М.: Манн, Иванов и Фербер, Эксмо, 2013.
6. Кернтке В. Медиация как метод организационного развития: Работа
7. с конфликтами – руководство к действию для руководителей: [пер. с нем.] /
8. В. Кернтке; при сотрудничестве с Д. Шплинтером, Л. Вюстехубе. – СПб., 2011.– 238 с.
9. Кисельова Т. Правове регулювання відносин із надання послуг медіації у зарубіжних країнах.- ПРАВО УКРАЇНИ - 2011 - №11–12, с. 225 – 235. Режим доступу:
http://ukrmediation.com.ua/files//Pravo_Ukrainy_11-12_2011_page_225-245.pdf
10. Оуэн Х. Технология Открытое пространство. Новосибирск: Art-Avenue, 2008.
11. Редлих А., Миронов Е. Модерация конфликтов в организации. СПб.: Речь, 2009.
12. Штроо В.А. Методы активного социально-психологического обучения. М.: Юрайт, 2015.
13. Bens I. Advanced Facilitating Strategies: tools & techniques to master difficult situations. San Francisco: Jossey-Bass, 2005.
14. Brown J., Isaacs D. The World Café. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers Inc., 2005.
15. Bunker B. Managing conflict through large-group methods // The handbook of conflict resolution: theory and practice / Ed. by Deutsch Morton, Coleman Peter T., Marcus Eric C. Jossey-Bass A Wiley Imprint, 2006. P. 757–780.
16. IAF Handbook of Group Facilitation / Ed. by S. Schuman. San Francisco: Jossey-Bass, 2005.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Бесемер З. Медиация. Посредничество в конфликтах.- Калуга: Духовное познание 2004.- 176 с.
2. Гірник А.М. Посередництво в трудових конфліктах.- К.: Стилос.- 52 с.
3. Журавський А., Гайдук Н. Модель процесу посередництва: концепції, методи та прийоми.- Вінніпег, Львів: Малті-М, 2004.- 151 с.
4. Законодавчі та нормативно-правові акти з питань проведення примирних процедур.- К.: Основи, 2003.- 224 с.
5. Зер Г. Зміна об'єктива: новий погляд на злочин і правосуддя.- К.: Пульсари, 2004.- 222 с.
6. Конбере Дж., Георгіаді А. Управління конфліктами в федеральному уряді США.- зб. Конфліктологічна експертиза: теорія і методика. Вип.6- Київ, 2008, с.38 -43.
7. Розвиток медіації в Україні. Польсько-українська співпраця: збірник статей.- К.: Арт-Бюро, 2004.- 228 с.
8. Райт М. Восстановительное правосудие – путь к справедливости. Симпозиум. – Пер. С англ..-К.: Издатель Захаренко В.А., 2007.- 304 с.
9. Саламатов В.О., Гірник А.М. Реконструкція цілей і факторів ефективності діяльності персоналу підрозділу центрального органу виконавчої влади.- зб. Конфліктологічна експертиза: теорія і методика. Вип.6- Київ, 2008, с.59 - 70.
10. Хесль Г. Посредничество в разрешении конфликтов. Теория и технология.- СПб: Речь, 2004.- 144 с

*Програма дисципліни затверджена на засіданні кафедри психології та педагогіки
(протокол №9 від 12.09.20)*